

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 144/2020-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpeného advokátskou kanceláriou AS Legal s. r. o., Hlučínska 1/11, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Milan Šulva, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 67 Ek 739/2018 z 8. marca 2019 vo výroku o náhrade trov konania o sťažnosti a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 67 Ek 739/2018 z 8. marca 2019 vo výroku o náhrade trov konania o sťažnosti p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 67 Ek 739/2018 z 8. marca 2019 vo výroku o náhrade trov konania o sťažnosti zrušuje a v rozsahu zrušenia mu v e c v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Banská Bystrica je p o v i n n ý nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 415,51 € (slovom štyristopäťnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet jeho právneho zástupcu, obchodnej spoločnosti AS Legal s. r. o., Hlučínska 1/11, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a priebeh konania po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 67 Ek 739/2018 z 8. marca 2019 a jeho postupom v označenom konaní.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 144/2020-12 z 15. apríla 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu z 8. marca 2019 v konaní sp. zn. 67 Ek 739/2018 vo výroku o náhrade trov konania o sťažnosti. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu oprávneného [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „oprávnený“) sa začalo exekučné konanie proti sťažovateľovi ako povinnému o vymoženie sumy 116 333 € a trov exekúcie, ktoré je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 67 Ek 739/2018.

4. Uznesením okresného súdu sp. zn. 67 Ek 739/2018 z 28. novembra 2018 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) súd exekúciu v časti vymáhanej istiny v sume 116 333 € podľa § 61k ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) zastavil, oprávnenému priznal voči sťažovateľovi nárok na náhradu výdavkov na zastupovanie v súvislosti s návrhom sťažovateľa ako povinného na zastavenie exekúcie v sume 406,24 € a vyslovil, že sťažovateľ nemá proti oprávnenému nárok na náhradu výdavkov na zastupovanie v súvislosti s návrhom povinného na zastavenie exekúcie.

5. Proti uvedenému uzneseniu, a to vo výroku o povinnosti sťažovateľa nahradiť oprávnenému sumu 406,24 €, podal sťažovateľ sťažnosť.

6. Okresný súd uznesením sp. zn. 67 Ek 739/2018 z 8. marca 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) rozhodol o sťažnosti tak, že sťažnosť zamietol a druhým výrokom oprávnenému priznal náhradu trov konania o sťažnosti pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia vo výške 406,42 eur. V odôvodnení okrem iného uviedol: *„Vychádzajúc z vyššie citovaných ustanovení Exekučného poriadku o trovách exekúcie, súd priznal oprávnenému trovy právneho zastúpenia. Sudca konštatuje, že oprávnený má, v konaní o návrhu povinného na zastavenie exekúcie nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v súlade s § 9 ods. 1, § 10 ods. 1, 13a ods. 2 písm. c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhl. MS SR č. 655/2004 Z.z. v platnom znení, vychádzajúc z tarifnej hodnoty veci vo výške 116.333,- EUR, za dva úkony právnej služby, ktorými sú vyjadrenie sa k návrhu povinného na zastavenie exekúcie a vyjadrenie sa k sťažnosti povinného, vo výške á 330,97,-EUR a režijný paušál 9,21,-EUR, zvýšené o DPH. Keďže náhradu trov za vyjadrenie k návrhu*

povinného na zastavenie exekúcie oprávnenému priznal súd v uznesení sp. zn. 67Ek/739/2018 zo dňa 28.11.2018, sudca oprávnenému v konaní o sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 67Ek/739/2018 zo dňa 28.11.2018, priznal náhradu trov právneho zastúpenia iba za vyjadrenie oprávneného k sťažnosti povinného, vo výške v akej si ich uplatnil, t. j. za jeden úkon právnej služby vo výške 1x 329,47,-EUR (súd nemohol priznať viac ako si uplatnil sám oprávnený) + 1x 9,21,-EUR režijný paušál, spolu 338,68,-EUR + DPH (67,74,-EUR), čo spolu predstavuje sumu 406,42,-EUR. Po právoplatnosti tohto uznesenia bude súd postupovať v súlade s § 199d Exekučného poriadku.

K náhrade trov exekúcie povinného, ktoré si uplatnil voči oprávnenému, sudca uvádza, že s poukazom na § 199c ods. 1 Exekučného poriadku, k čiastočnému zastaveniu exekúcie nedošlo z dôvodu, ktorý by bolo možné oprávnenému pričítať, nakoľko exekučné konanie sa začalo dôvodne. Súd preto vo vzťahu k trovám exekúcie povinného nemohol uvedené ustanovenie aplikovať a nemohol zaviazat' oprávneného náhradou trov exekúcie povinného. Súd aplikoval ustanovenie § 199c ods. 4 Exekučného poriadku.“

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že súd v napadnutom uznesení nesprávne stanovil trovy právneho zastúpenia, a argumentuje: „... sťažnosť proti rozhodnutiu Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 28. novembra 2018 sa týkala iba časti výroku II, t. j. prisúdeniu náhrady trov výdavkov na zastupovanie vo výške 406,42 EUR a sťažovateľ nenapadol rozhodnutie vo výroku I. teda zastavenia exekúcie. Z toho dôvodu výška sumy reprezentujúca hodnotu sporu bola len 406,42 EUR, a preto keď Okresný súd Banská Bystrica rozhodol o tejto sťažnosti nesprávne vypočítal priznané trovy právneho zastúpenia a mal prisúdiť úmernú náhradu trov právneho zastúpenia pri výpočtovom základe 406,42 EUR, t. j. 29,88 EUR.

Zároveň takéto rozhodnutie Okresného súdu je nedôvodné, nakoľko sťažnosť bola jasná a týkala sa len výroku o náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 406,42 EUR.

Vyššie uvedeným postupom súd nesprávne aplikoval nasledujúce ustanovenia: ust. § 9 Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ust. § 243 CSP, § 244 CSP, § 251CSP, § 255 ods. 2 CSP, § 257 CSP.

S poukazom na § 243 CSP... v spojení s § 244 CSP sa hodnota sporu mala obmedziť len na tie práva o ktorých súd v tomto uznesení rozhodoval, t. j. len o výroku II. o priznaní trov právneho zastúpenia vo výške 406,42 EUR oprávnenému.

... na základe §251 CSP... v spojení s § 9 ods. 1, Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov... mal tak určiť súd náhradu trov vo výške 29,88 EUR plus režijný paušál, respektíve podľa § 255 ods. 2, alebo § 257 CSP mal súd rozhodnúť, že nepriznáva náhradu trov konania.“

8. Z uvedených dôvodov sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález v znení:

„1. Okresný súd Banská Bystrica postupom a rozhodnutím zo dňa 8. marca 2019 sp.zn.: 67Ek/739/2018 porušil základné práva sťažovateľa zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd SR uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 8. marca 2019 sp.zn.: 67Ek/739/2018 ruší a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Banská Bystrica je povinný zaplatiť náhradu trov konania sťažovateľa na účet jej právneho zástupcu do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

9. K prijatej sťažnosti sa vyjadril podpredseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr 4038/20 z 27. mája 2020, v ktorom uviedol, že sa v plnom rozsahu pridrižiava argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosťou napadnutom rozhodnutí a ústavnú sťažnosť považuje za nedôvodnú. Zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

10. Zákonná sudkyňa, ktorá vydala napadnuté rozhodnutie, vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti z 28. mája 2020 uviedla:

«Vo veci som postupovala podľa ustanovení Exekučného poriadku o trovách exekučného konania (ustanovenia CSP sa podľa môjho názoru v danom prípade ani nemali aplikovať) a podľa ustanovení vyhl. MS SR č. 5655/2004 Z. z. o odmenách advokátov.

Je pravda, že som sa viac sústredila na inú právnu otázku, t. j. na samotný nárok na náhradu trov, ako na základ tarifnej hodnoty veci. Napriek tomu, podľa môjho názoru vyhláška o odmenách advokátov explicitne uvedenú právnu otázku nerieši. Vychádza z hodnoty veci, ktorej sa právna služba týka, určenej pri začatí poskytovania právnej služby (§ 10 ods. 2 vyhl.), t. j. pri podaní návrhu na vykonanie exekúcie. Určuje ju teda oprávnený, ktorý konaním disponuje.

Samozrejme, v prospech povinného je spravodlivejšie pristúpiť k rozširujúcemu výkladu uvedeného ustanovenia za „vec, ktorej sa právna služba týka“ považovať aj jednotlivý čiastkový nárok oprávneného vzniknutý počas súdneho konania, t. j. nárok na náhradu trov konania o sťažnosti (súvisiacich s návrhom povinného na zastavenie exekúcie), ako to urobil jeho právny zástupca. Uvedeným výkladom by povinný bol naďalej v podanej sťažnosti neúspešný, ale oprávnený by mal nárok na nižšiu náhradu trov súvisiacich so sťažnosťou povinného.»

11. Zúčastnená osoba (oprávnený) sa k ústavnej sťažnosti v lehote určenej ústavným súdom nevyjadřila.

12. Ústavný súd vyjadrenie okresného súdu zaslal 2. júna 2020 právnenému zástupcovi sťažovateľa a umožnil mu zaujať k nemu stanovisko. Zároveň ho požiadal o oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania s tým, že ak sa sťažovateľ v stanovenej lehote ku konaniu ústneho pojednávania nevyjadří, ústavný súd to bude považovať ako súhlas sťažovateľa s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

13. Sťažovateľ doručil 15. júna 2020 ústavnému súdu súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci, vyslovil názor o vnútornom rozpore vo vyjadrení okresného súdu a zotrval na sťažnostnom návrhu.

14. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil

od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s vyjadrením okresného súdu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

15. Vec napadla ústavnému súdu 7. mája 2019 a v súlade s pravidlami rozdeľovania vecí, ktoré v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 neboli sudcom spravodajcom pridelené, vec sťažovateľa spadala do kategórie zostávajúcich vecí, ktoré mali byť prerozdeľované po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu. Po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu (10. októbra 2019) v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola vec sťažovateľa prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 je na konanie vo veci príslušný senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Ivan Fiačan a [REDACTED].

II.

Relevantná právna úprava

16. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli

porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

22. Zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 1. marca 2019, a to v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

23. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

24. Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

25. Podľa § 133 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

26. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

27. Podľa § 239 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť.

28. Podľa § 244 CSP rozsah, v akom sa uznesenie napáda, môže sťažovateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie sťažnosti.

29. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

30. Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

31. Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

III.

Právne posúdenie vecí ústavným súdom

32. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že za stavu, keď sťažovateľ podal sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka len v rozsahu výroku o sume trov

oprávneného uložených na náhradu, pri vyčísľovaní trov konania o takejto sťažnosti mal súd za hodnotu predmetu konania považovať práve sumu sťažnosťou napadnutých trov oprávneného, a nie sumu, ktorá bola predmetom vymáhania v exekučnom konaní.

33. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

34. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

35. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

36. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade

so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

37. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

38. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry ústavného súdu (m. m. III. ÚS 341/07, I. ÚS 155/2017, III. ÚS 342/2017), uprednostňujúcej výklad zákona *e ratione legis* (argumentácia zmyslom, rozumom, účelom) pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom, prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade,

ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05).

39. Trovy vynaložené účastníkom konania v konaní musia byť v príčinnej súvislosti s jej procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, teda aj keď má účastník konania nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne, to platí aj pre trovy právnej služby (III. ÚS 481/2015).

40. *«Nemožno pritom opomenúť, že ak sa po začatí poskytovania právnych služieb zmení (rozšíri) predmet právnej služby, je možné za okamih začatia poskytovania právnej služby považovať okamih vykonania úkonov právnej služby o takto zmenenom (rozšírenom) predmete právnej služby. To isté sa týka aj obmedzenia rozsahu (zúženia) predmetu poskytnutia právnej služby. Vyššie uvedené zmeny predmetu poskytnutia právnej služby môžu spočívať jednak v kvantitatívnych alebo kvalitatívnych zmenách (napr. zmena – rozšírenie žaloby o ďalší nárok, resp. zmena spočívajúca v zmene žaloby na určenie na žalobu na plnenie a pod.) alebo môže spočívať v zmene ceny veci alebo práva (bez toho, aby došlo k zmene predmetu poskytnutia právnej služby). Takáto zmena ceny veci alebo práva, ku ktorej dôjde v priebehu poskytovania právnej služby, má potom vplyv na výšku tarifnej hodnoty a tým aj spôsob výpočtu základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby»* (k tomu pozri Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 63).

41. Ústavný súd v tomto smere poukazuje tiež na závery vyslovené v náleze sp. zn. I. ÚS 146/2019: „Ak preto bola predmetom odvolania, o ktorom konal a rozhodol odvolací súd, len suma 10 745,06 €, keďže o túto sumu bol celkový uplatnený nárok sťažovateľky znížený v rozsudku okresného súdu, pričom vyhovujúca časť rozsudku prvoinštančného súdu odvolaním napadnutá nebola a nadobudla tak právoplatnosť, a sťažovateľka v odvolacom konaní bola neúspešná, nárok na náhradu trov odvolacieho konania, ktorý bol priznaný odvolacím súdom žalovanému ako úspešnej strane v odvolacom konaní, môže byť za úkon právnej pomoci nesporne vyčíslený len zo sumy, ktorá bola predmetom odvolacieho konania.“

42. Ústavný súd si je vedomý, že sťažnosť podľa § 239 a nasl. CSP nie je opravným prostriedkom (ako napr. odvolanie), ale má skôr povahu prostriedku procesnej obrany. Nemožno však poprieť, že slúži ako prostriedok nápravy, ktorým sa sťažovateľ domáha zmeny, resp. zrušenia napadnutého rozhodnutia súdneho úradníka. Sťažovateľ v sťažnosti vymedzuje rozsah, v akom rozhodnutie napáda, čím determinuje predmet, o ktorom má byť rozhodnuté v konaní vyvolanom podaním tohto prostriedku nápravy obdobne, ako to je pri odvolaní. Rozhodnutie v časti, v ktorej sťažnosťou napadnuté nie je, uplynutím lehoty na podanie sťažnosti nadobúda právoplatnosť. Za tohto stavu ústavný súd nevidí dôvod, aby závery, ku ktorým dospel v náleze sp. zn. I. ÚS 146/2019 primerane neaplikoval aj v predmetnom prípade.

43. Zároveň ústavný súd konštatuje, že nárok na náhradu trov konania by bez existencie súdneho konania ako takého (v predmetnom prípade exekučného konania) nevznikol. Keďže sťažovateľom napadnutá výška náhrady trov, ktoré boli oprávnenému priznané druhým výrokom uznesenia vyššieho súdneho úradníka (406,42 €), je výrazne odlišná oproti hodnote predmetu konania vo veci samej (vymáhaná pohľadávka predstavujúca 116 333 €), prieči sa princípu spravodlivosti a v neposlednom rade zámeru normotvorcu sledovanému pri úprave pravidiel pre vyčísľovanie náhrady trov konania (§ 9, § 10 vyhlášky), aby súd pri určovaní sumy náhrady trov konania o prostriedku nápravy podanému iba proti rozhodnutiu o sume vyčíslených trov konania vychádzal z podstatne odlišnej hodnoty meritórneho predmetu konania.

44. Sťažovateľ sťažnosťou z 5. decembra 2018 napadol iba druhý výrok uznesenia vyššieho súdneho úradníka, ktorým súd rozhodol, že oprávnený má voči povinnému (sťažovateľovi) nárok na náhradu výdavkov na zastupovanie v súvislosti s návrhom povinného na zastavenie exekúcie v sume 406,42 €. Z uvedeného je zrejmé, že predmetom sťažnosti podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka bola iba náhrada trov oprávneného v hodnote 406,42 €. Ak súd, rozhodujúc o sťažnosti, dospel k záveru, že je dôvodné uložiť neúspešnému sťažovateľovi povinnosť náhrady trov konania o tejto jeho sťažnosti, potom pri vyčíslení náhrady trov konania nemohol brať zreteľ na hodnotu predmetu samotného exekučného konania. Pokiaľ teda súd pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania o sťažnosti za tarifnú hodnotu veci pre účely aplikácie § 9 a § 10 vyhlášky považoval sumu 116 333 €, v konečnom dôsledku zaťažil sťažovateľa platením náhrady trov konania v nesprávnej, nedôvodnej výške, čím sa súd dopustil nesprávnej aplikácie predmetných ustanovení vyhlášky. Takýto postup, resp. pochybenie možno podľa ústavného súdu považovať za vybočenie z procesných pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania dosahujúce ústavno-právnu intenzitu, ktorým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd pristúpil k vysloveniu porušenia sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením vo výroku o náhrade trov konania o sťažnosti (bod 1 výroku nálezu).

45. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy, vzhľadom na vyhovenie sťažnosti ústavný súd uznesenie okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania o sťažnosti zrušil a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

46. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou okresného súdu, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), opätovne rozhodnúť o náhrade trov konania o sťažnosti sťažovateľa podanej proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

IV. Trovy konania

47. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

48. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

49. Ústavný súd pri vyčíslení náhrady trov konania vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky, podľa ktorých sťažovateľovi patrí náhrada trov konania v sume 415,51 €, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) v hodnote po 163,33 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,80 €, zvýšené o 20 % dane z pridanej hodnoty (69,25 €). Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej výške 415,51 €, ktorú je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

50. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2020

Martin Vernarský
predseda senátu